

EXTERORECEPTORY

- Fotorecepce
- Sítnice
- Fotochemie tyčinek
- Barvocit
- Sluchové receptory
- Akustika

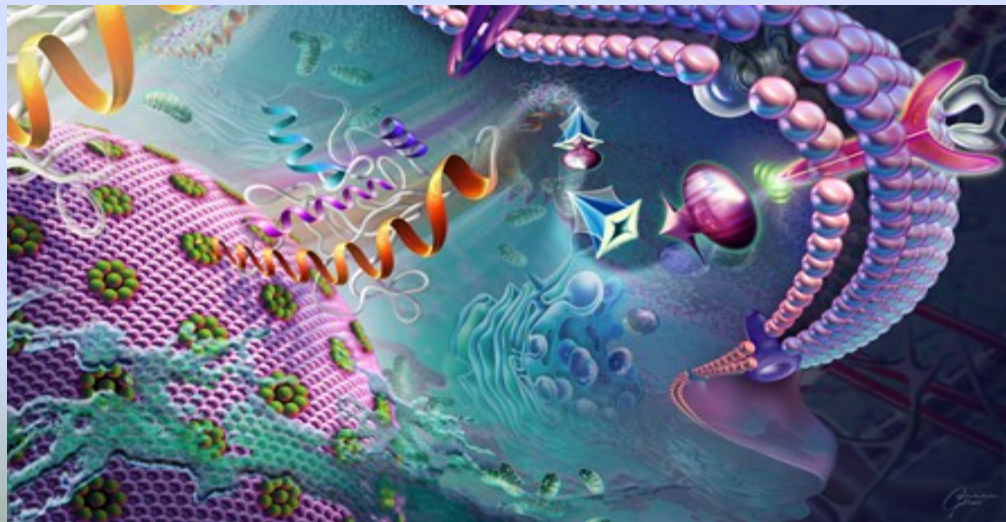
Exteroreceptory

příjem a transdukce signálu

vznik receptorového potenciálu

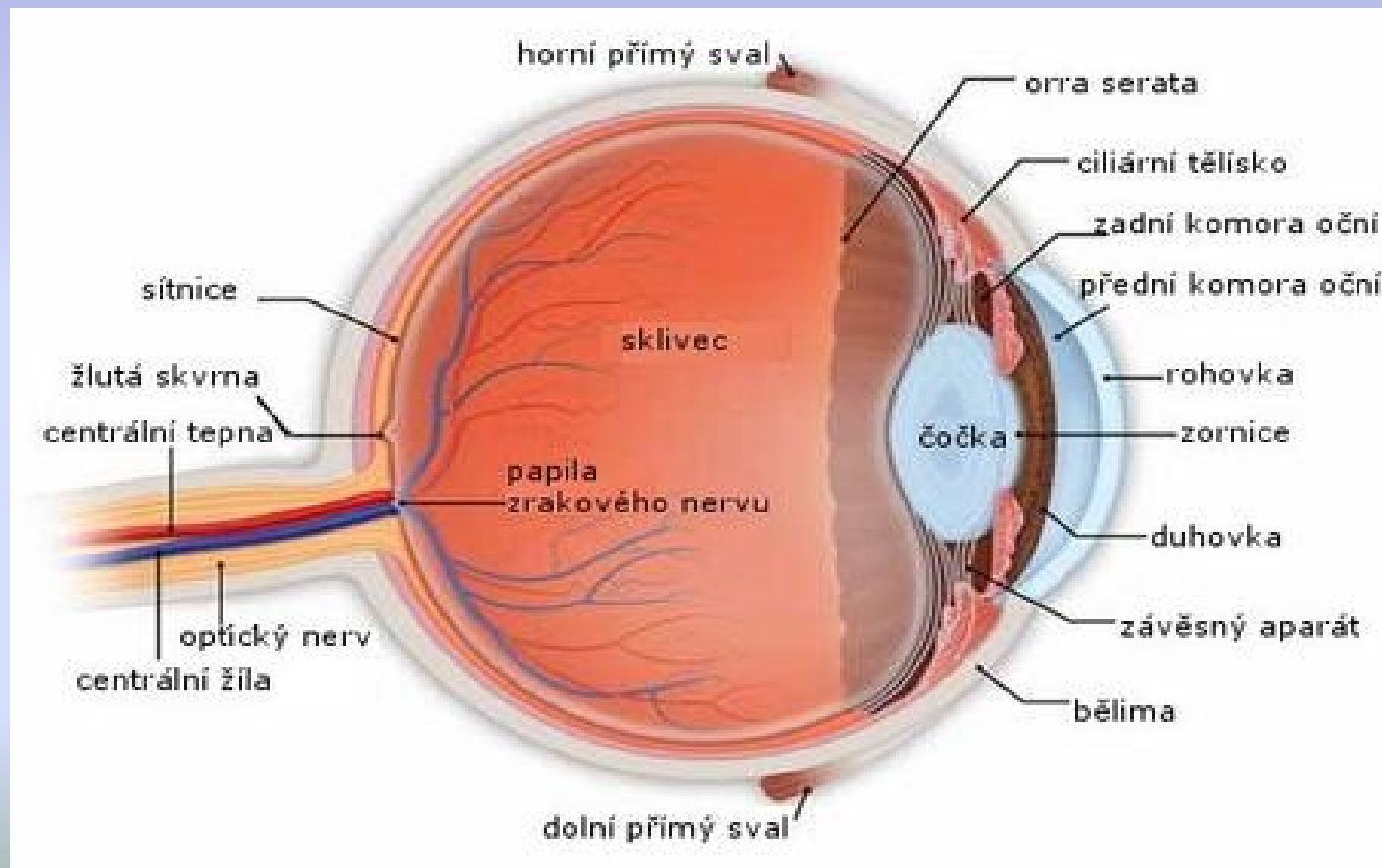
elektrické šíření potenciálu

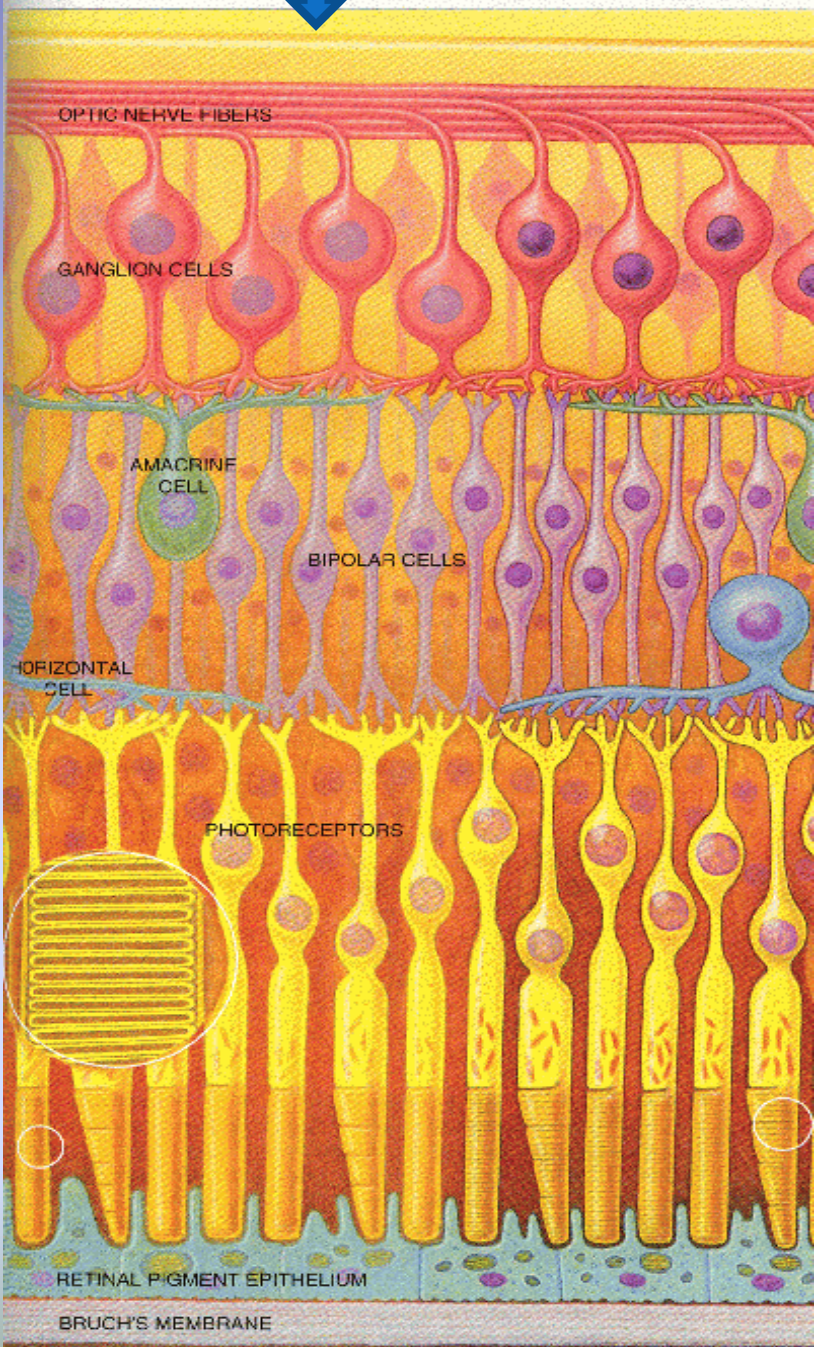
generování akčního potenciálu + amplifikace

Fotorecepce

Savci – komorové oko – 85% informací

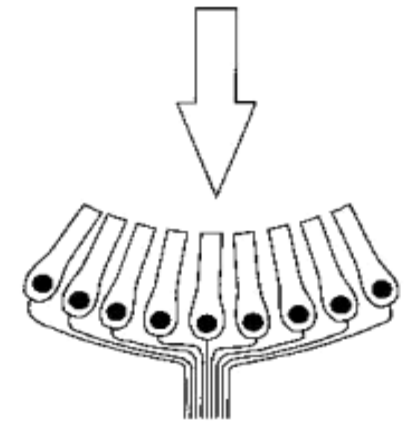
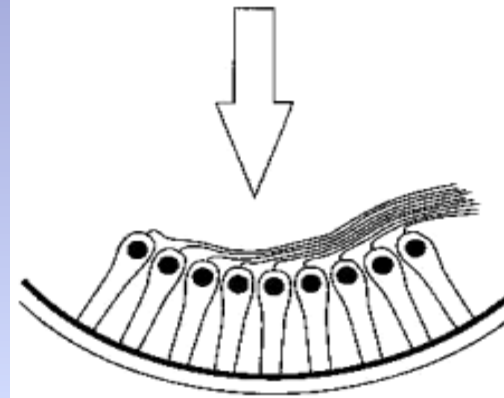

Sítnice

Obratlovci
Invertované oko

Bezobratlí
Vertované oko

Zraková dráha:
Fotoreceptory

Bipolární buňky

Horizontální + amakrinní b. (syntéza infos)

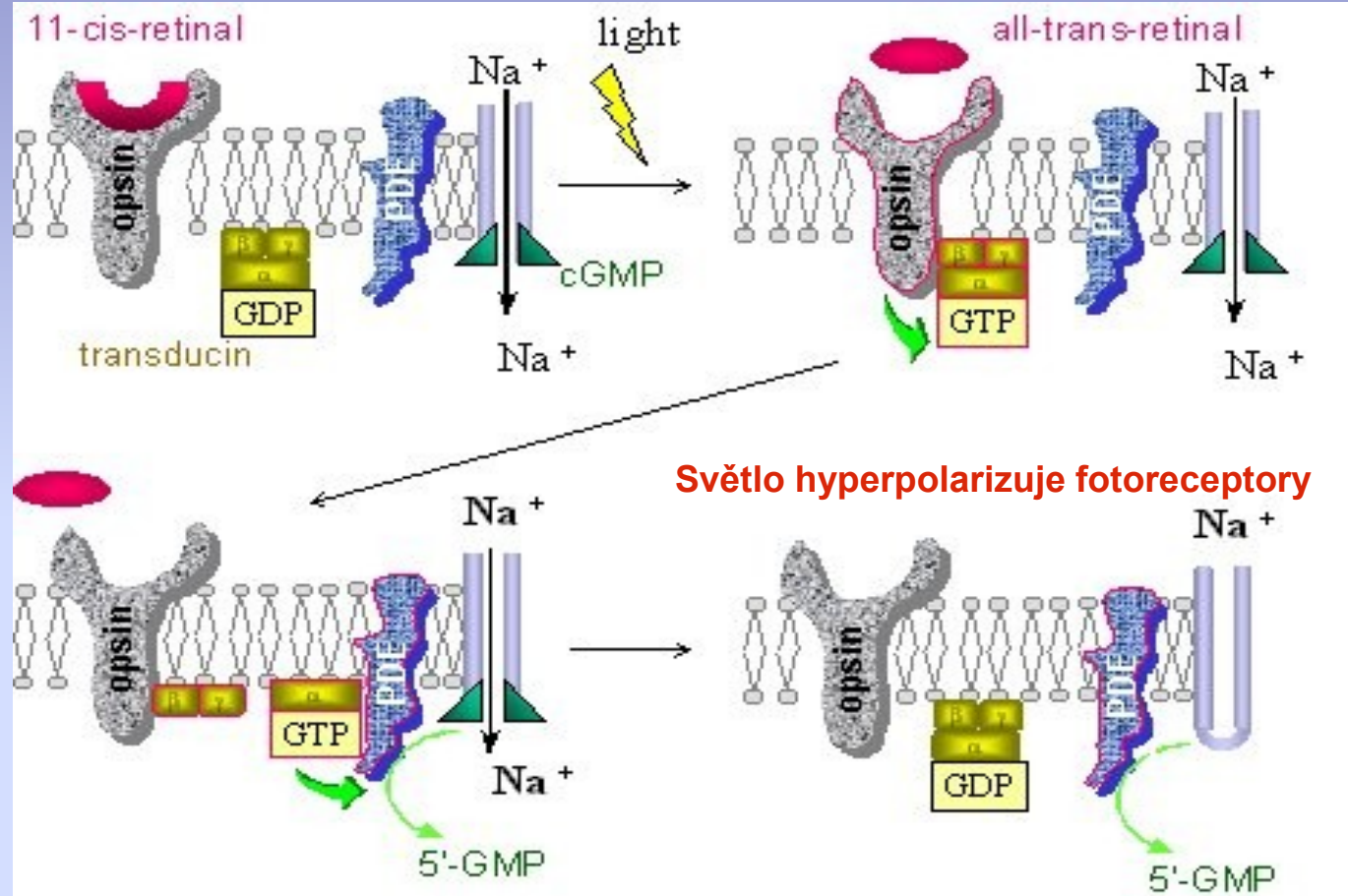
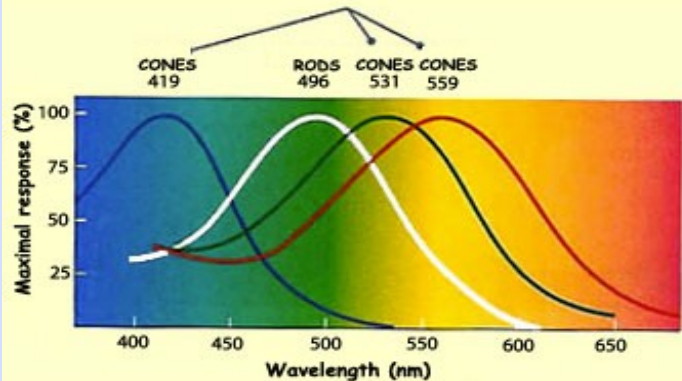
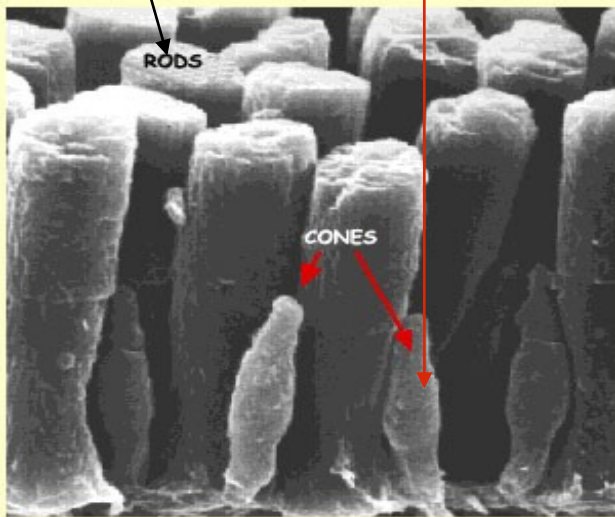
Gangliové b.

Zrakový nerv

Fotochemie tyčinek

Tyčinky (BW) Čípky (RGB)

<http://www.lfhk.cuni.cz/rezacovam/fototransmise/fototran1.jpg>

Opsin – G protein receptor – 4 typy (ovlivní vln. délku)
 Retinal - stejný pro všechny typy tyčinek i čípků,
 regenerace **5 min in tyčinek**; **~1,5 min u čípků ve tmě**
 G protein - transducin
 PDE - fosfodiesteráza

<http://www.chm.bris.ac.uk/webprojects2002/upton/mech.h3.gif>

Experiment

Zorná pole a slepá skvrna

Střed sítnice – fovea centralis – žlutá skvrna

X

Vývod očního nervu – papilla nervus optici – slepá skvrna

Perimetr

- šíře zorného pole

Měříme 4x po 45° - 0°, 45°, 90°, 135°

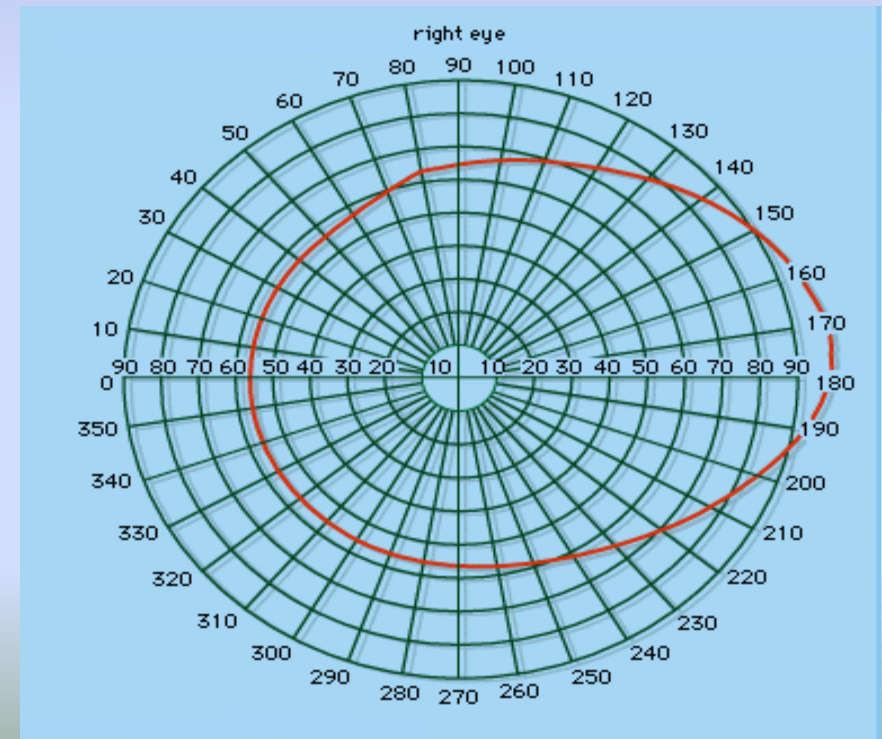
- poloha slepé skvrny

- chiasma – stanovení úhlu pod kterým vychází oční nerv z oka

Skotom – výpadky zorného pole

Glaukom – zelený zákal

Katarakta – šedý zákal

Young – Helmholtzova teorie

- v sítnici se nacházejí tři typy čípků vnímajících základní barvy (trichromatická soustava)
- Obsahují pigmenty reagující na světlo vlnové délky odpovídající červené, zelené a modré barvě
- Barevné vjemy vznikají jejich nestejným podrážděním, při stejném podráždění všech vzniká vjem barvy bílé
- Barvoslepost vzniká, když chybí v některém z čípků pigment, nebo když chybí jeden typ čípků

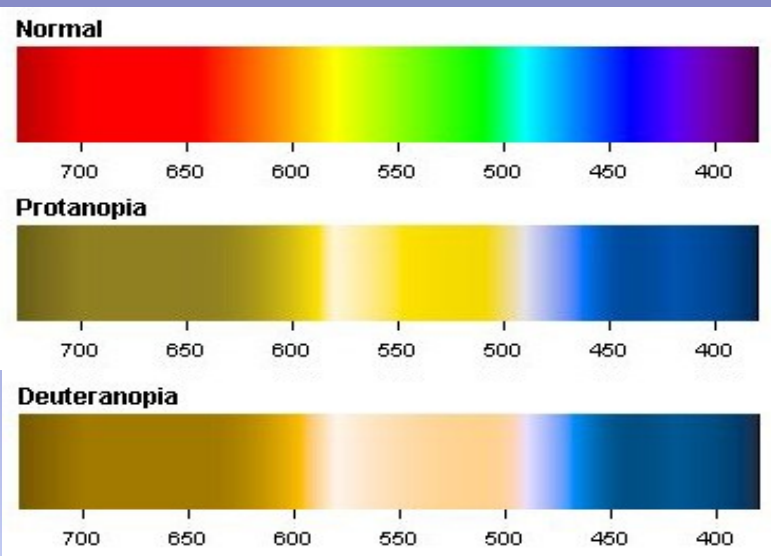
Daltonismus

červená vs. Zelená

- 99% všech barvoslepostí
- postiženo 8 – 12 % mužů, jen 0,5 – 1% žen
- X vázaná choroba
- různá penetrance a expresivita postižení

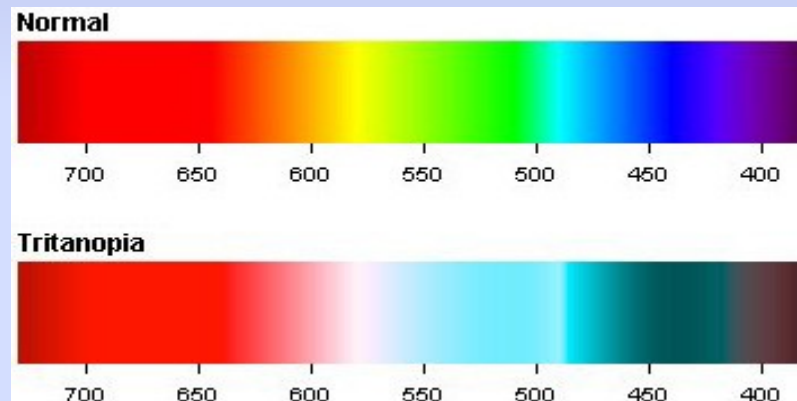
- protanomalie, protanopie – viditelné spektrum postrádá čípky reagující na dlouhé vlnové délky - červená
- deuteranomalie, deuteranopie – viditelné spektrum postrádá čípky reagující na střední vlnové délky - zelená
- anopie – nerozeznání dané barvy,
- anomalie – snížená citlivost k vnímání dané barvy

ISHIHARŮV TEST BARVOCITU

Ostatní poruchy barvocitu (1%)

- modrá vs. žlutá - Tritanopie, tritanomalie
 - Chyba čípků obsahujících pigmenty pro krátké vl. délky

- neschopnost rozeznat žádnou barvu

STEREOPSISIE (vnímání hloubky obrazu)

- Testování amblyopie, strabismu
- Schopnost vnímat prostorové vztahy – vzdálenosti objektů a třetí dimenzi
- **Amblyopie** – funkčně normální oko vidí nejasně – špatná přenos informace z oka do mozku
- **Strabismus** – jedno ok funguje správně, druhé promítá „posunutý obraz“ – v dětství je strabické oko umlčeno, v dospělosti dochází k dvojitému vidění
- Stupeň – $1/360$ kruhu, arcminuta – $1/60$ stupně, arcsekunda – $1/60$ arcminuty

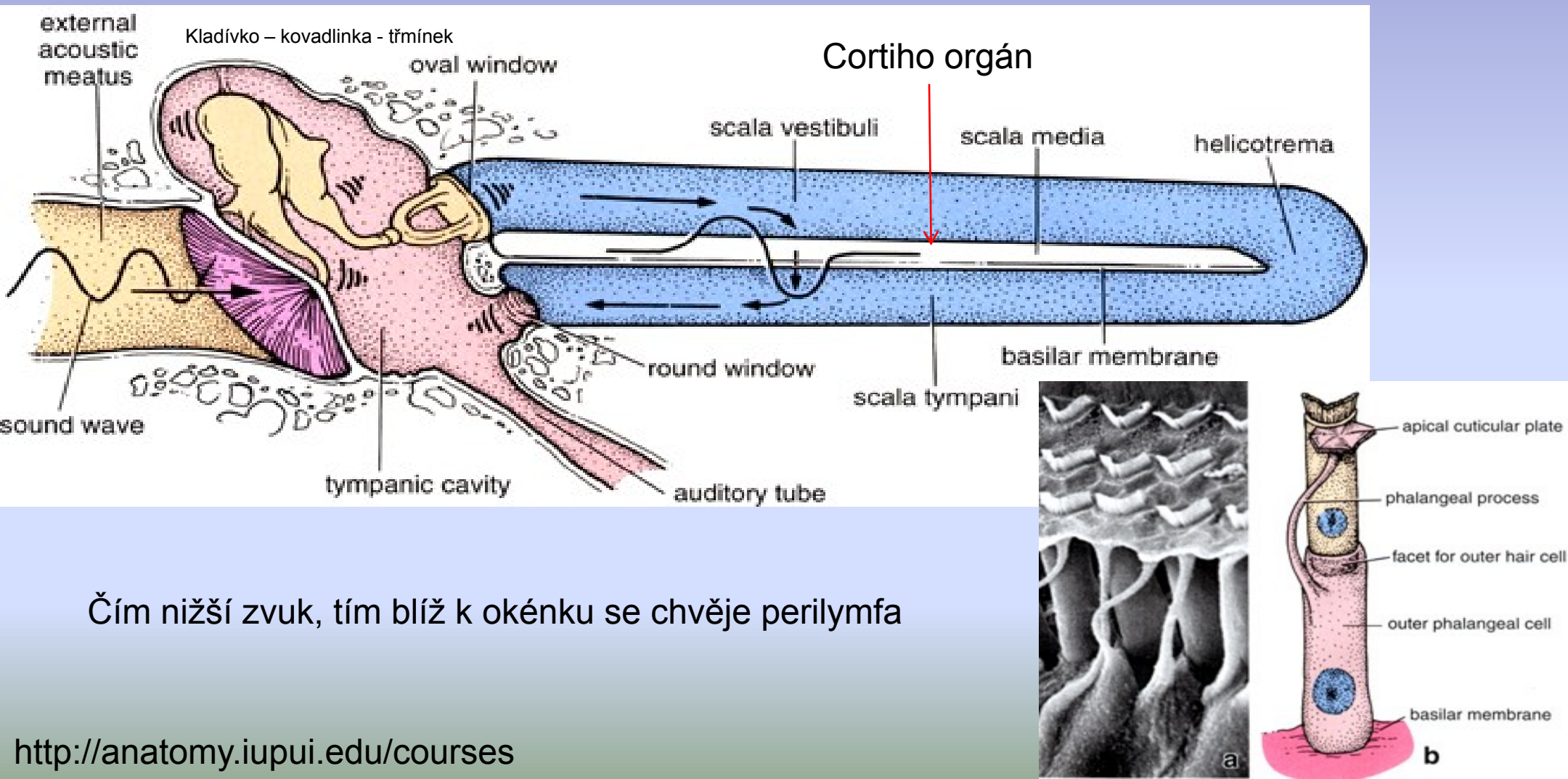
Ishiharovy testy barvocitu

1. Zkušební schéma - hledej číslo	Všichni vidí č. 12
2. Hledej číslo	Norma - 8, Daltonici - 3
3. Hledej číslo	Norma - 5, Daltonici - 2
4. Hledej číslo	Norma - 29, Daltonici - 70
5. Hledej číslo	Norma - 74, Daltonici - 21
6. Hledej číslo	Všichni vidí 7, pro Daltoniky těžko rozluštitelné
7. Hledej číslo	Všichni vidí 45, pro Daltoniky těžko rozluštitelné
8. Hledej číslo	Norma - 2, Daltonici nic nenajdou
9. Hledej číslo	Norma - nemůže nic najít, Daltonici vidí 2
10. Hledej číslo	Norma - 16, Daltonici nic nenajdou
11. Sleduj spojnicí dvou X	Norma sleduje modro-zelenou linku, Daltonici ji nevidí
12. Hledej číslo	Norma a slabá anomálie - 35, protanopie - 5, deuteranopie - 3
13. Hledej číslo	Norma a slabá anomálie - 96, protanopie - 6, deuteranopie 9
14. Sleduj 2 spojnice X	Norma - červená a fialová linka,
protanopie - jen fialová, deuteranopie - jen červená

Sluchové receptory

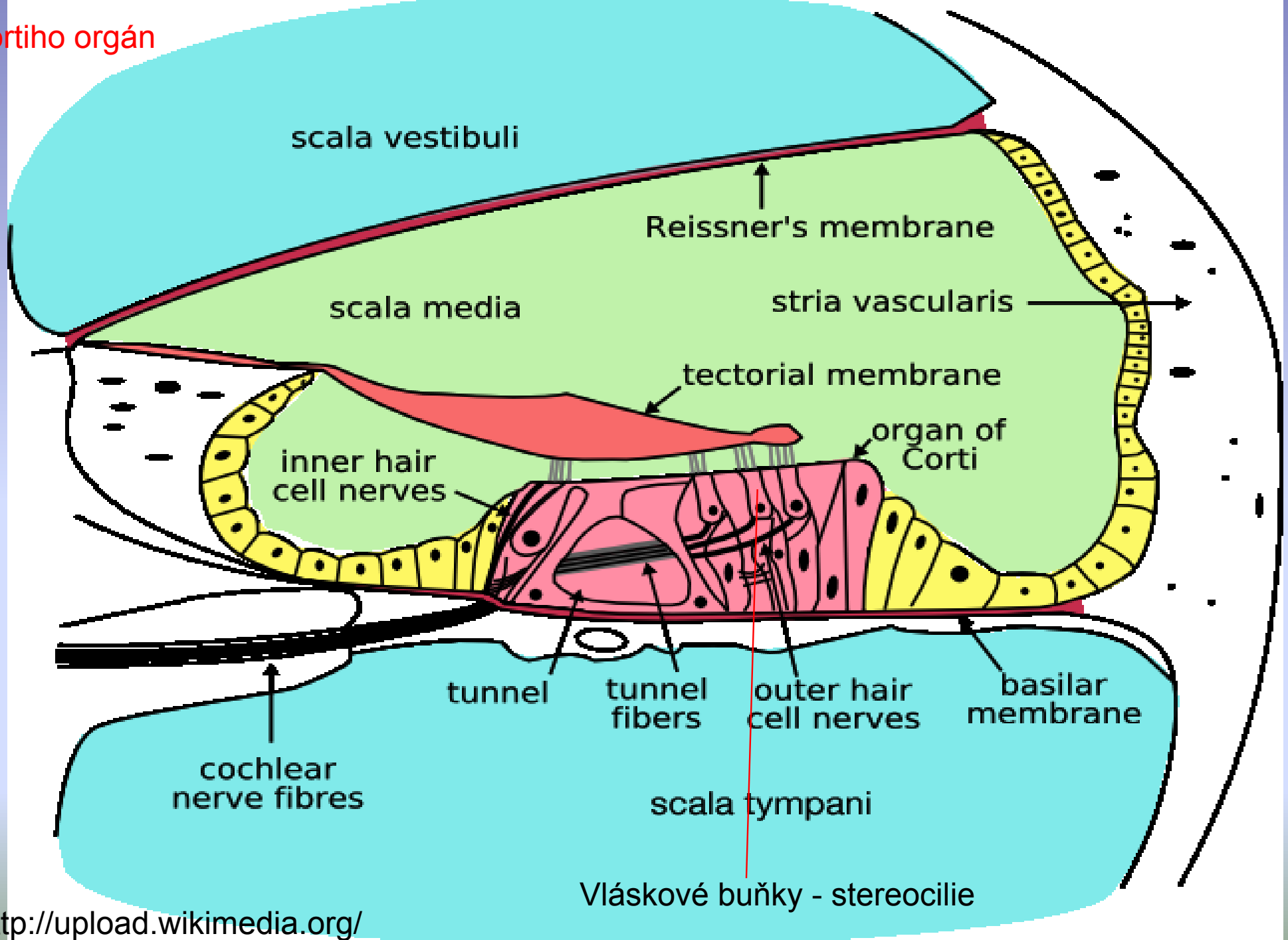
Zvuk – periodické kmity přenášené vzduchem (332 m/s) nebo vodou (1400 m/s)

Ucho – zvukově – polohový orgán

Čím nižší zvuk, tím blíže k okénku se chvěje perilymfa

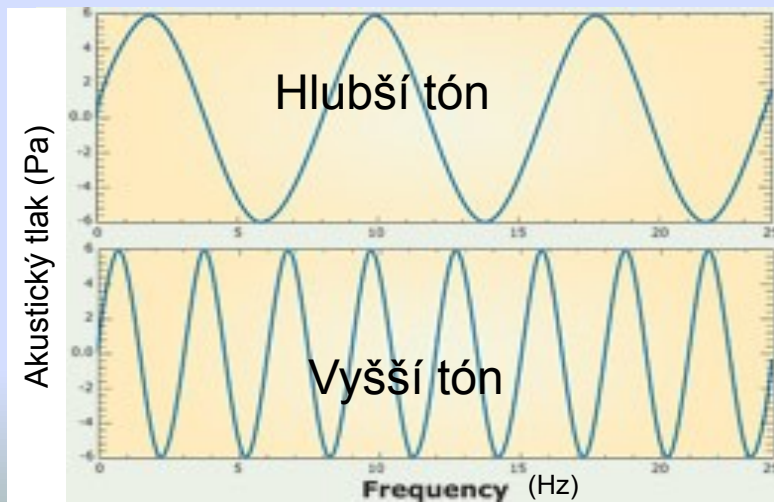
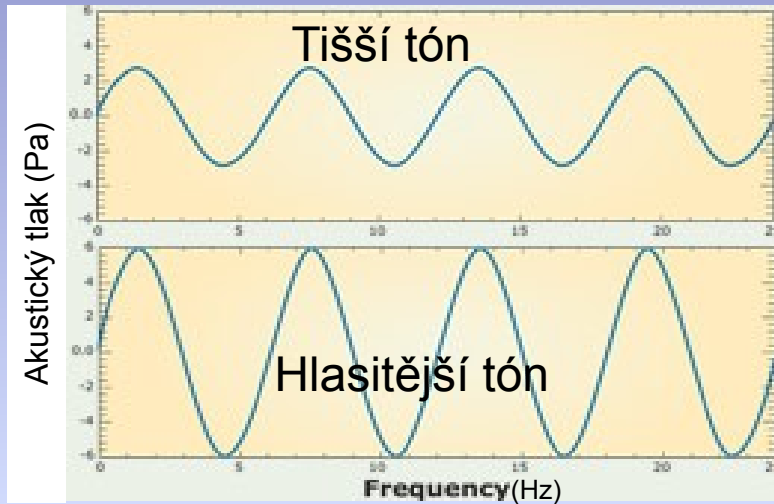
Cortiho orgán

Akustika

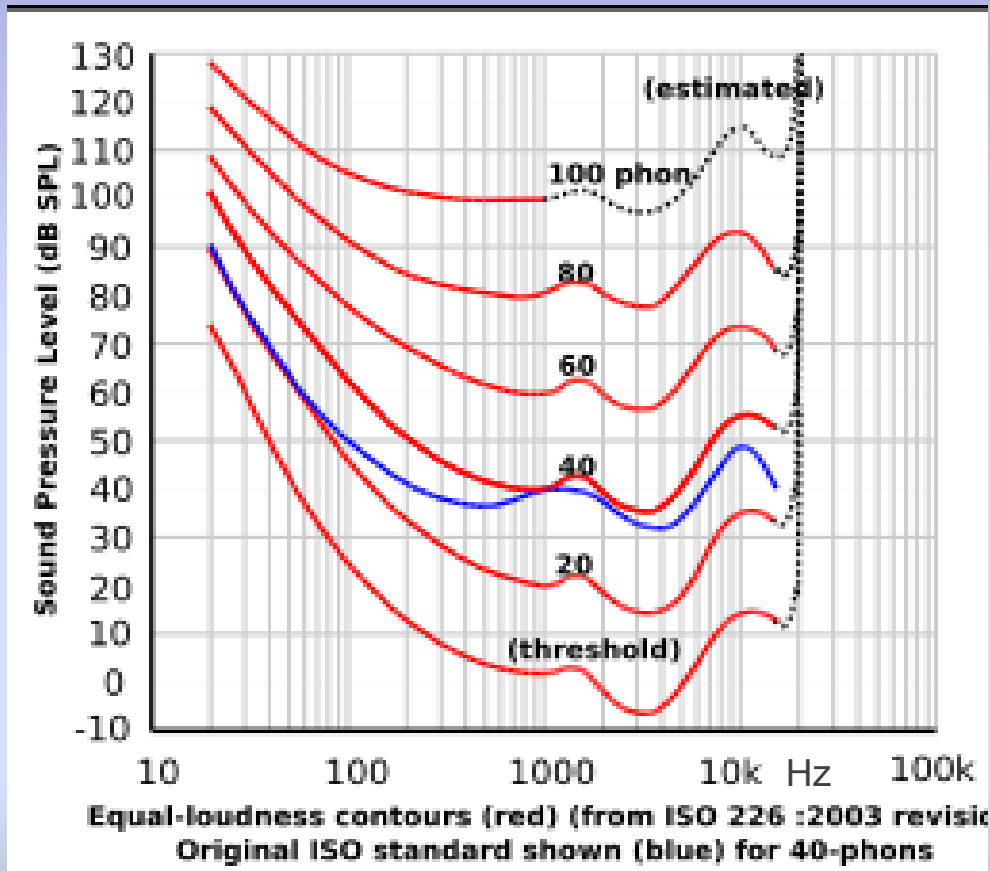
Změna amplitudy = změna hlasitosti

Změna frekvence = Změna výšky tónu

Experimenty

Nulová izofóna, Středové slyšení

Akustický tlak – Pascal (Pa)
Hladina akustického tlaku - dBell (log)
Hladina hlasitosti - fón

1 fón = 1 dB při 1 kHz

Hranice bolesti – 130 fónů

Weber-Fechnerův zákon:

Mezi velikostí podnětu (fyzikální příčiny) a velikostí fyziologického vjemu existuje logaritmická závislost

Receptory vnímají místo lineární změny intenzity podnětu jen logaritmus této změny

16 – 20000 Hz rozsah

– optimum: 2 – 5 KHz